

Principalele concluzii ale raportului din 2023 privind Republica Moldova

Brussels, 8 noiembrie 2023

În ceea ce privește **criteriile politice**, Republica Moldova și-a continuat eforturile de reformă pentru a consolida democrația și statul de drept, în pofida numeroaselor provocări legate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. S-au înregistrat progrese satisfăcătoare în materie de legislație electorală în perioada de raportare în ceea ce privește abordarea și punerea în aplicare a recomandărilor încă neimplementate formulate de Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (ODIHR) al Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa și de Comisia de la Veneția, în avizele publicate în decembrie 2021 și în octombrie 2022. Legislația electorală a fost modificată în mod cuprinzător pentru a aborda neconcordanțele, iar în decembrie 2022 a fost adoptat un nou cod electoral. În octombrie 2023, au fost adoptate noi modificări ale codului electoral, care prevăd posibilitatea de a le interzice membrilor aleși ai partidelor politice care au fost declarați neconstituționali de Curtea Constituțională de a candida la funcții publice. Comisia de la Veneția trebuie încă să formuleze un aviz în privința acestor modificări, pentru a garanta alinierea lor la standardele europene.

În plus, autoritățile trebuie să pună în aplicare legislația electorală conferindu-i Comisiei electorale centrale suficientă autoritate, resurse și expertiză tehnică pentru a-și desfășura activitatea în mod eficace. Republica Moldova trebuie să asigure transparența finanțării partidelor politice și răspunderea pentru finanțarea campaniilor. Pentru a reduce și mai mult riscul de ingerință răuvoitoare, această țară trebuie să reglementeze implicarea părților terțe în campaniile electorale, în conformitate cu recomandările Grupului de state împotriva corupției (GRECO) și ale ODIHR.

În perioada de raportare, **Parlamentul** a jucat un rol major în procesul de aderare la UE, sprijinind eforturile de reformă ale guvernului. Neîncrederea și lipsa ocazională de transparență au condus la un nivel scăzut de implicare a opoziției în procesul legislativ. Ar trebui depuse eforturi suplimentare pentru a îmbunătăți transparența prin planificarea unor activități de monitorizare și a unor audieri publice, prin publicarea calendarului parlamentar suficient de devreme și prin creșterea nivelului de răspundere a parlamentarilor. Procesul de modificare a regulamentului de procedură al Parlamentului ar trebui accelerat și ar trebui să asigure o implicare mai largă a societății civile. O majoritate parlamentară puternică a sprijinit reformele inițiate de președinta Maia Sandu și de guvern. În februarie 2023 a avut loc o remaniere guvernamentală, iar noul guvern s-a concentrat în continuare pe agenda de reforme a Republicii Moldova. Guvernul a lucrat activ la agenda de reforme a UE și la abordarea consecințelor războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. Acesta a luat măsuri pentru a îmbunătăți *transparența procesului decizional și mecanismele de responsabilitate democratică*. *De asemenea, a asigurat un nivel bun de coordonare și de planificare a politicilor*. Sunt necesare eforturi decisive pentru a garanta că legislația adoptată este pusă în aplicare în mod eficace și că toate componentele politicii de reglementare sunt aplicate la toate nivelurile de guvernare.

Există un mediu favorabil pentru organizațiile **societății civile** (OSC), acestea dispunând de cadre juridice și financiare. Cadrul legislativ este în conformitate cu standardele internaționale. Republica Moldova a implicat societatea civilă în procesul decizional. Eforturile suplimentare ar trebui să se concentreze asupra adoptării strategiei naționale privind dezvoltarea societății civile și asupra îmbunătățirii calității proceselor de consultare publică pentru a spori transparența și a implica mai mult organizațiile societății civile în dialogul politic, în special în dezbaterile parlamentare și la nivel local.

Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în domeniul **reformei administrației publice** și s-au înregistrat progrese. În special, noua strategie de reformă a administrației publice pentru perioada 2023-2030 a fost adoptată în martie 2023, iar programul de punere în aplicare a acesteia pentru perioada 2023-2026 a fost adoptat în iunie 2023. Din cauza unei grile salariale complexe și a faptului că există numeroase clasificări de posturi diferite, salariile funcționarilor publici variază și există neconcordanțe din acest punct de vedere între diferitele niveluri administrative. Republica Moldova a început să abordeze această problemă prin adoptarea unei noi legi privind salariile. Republica Moldova trebuie să își sporească în continuare capacitatea de a pune în aplicare reformele și de a furniza servicii publice de bună calitate la toate nivelurile.

Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în domeniul **sistemului judiciar**. Această țară a înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește reforma sectorului justiției. Candidații pentru Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) și pentru Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) au trebuit să fie supuși unei verificări prealabile, pe baza legii corespunzătoare adoptate în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția. Parlamentul a adoptat, de asemenea, o lege privind reforma Curții Supreme de Justiție (CSJ) și a început verificarea candidaților și a judecătorilor în exercițiu, în conformitate cu recomandările Comisiei de la Veneția. La 31 iulie 2023, Parlamentul a adoptat o lege privind verificarea judecătorilor și a procurorilor aflați în funcții de rang înalt, care a fost înaintată Comisiei Europene pentru consultare și a fost aliniată, în linii mari, la recomandările Comisiei de la Veneția. Cu toate acestea, președinta a retrimis în Parlament legea, cu modificări suplimentare, iar Parlamentul a adoptat-o la 22 august 2023. Revizuirile suplimentare au fost trimise Comisiei de la Veneția pentru examinare.

Durata procedurilor, ratele scăzute de soluționare a cauzelor și numărul mare de cauze nesoluționate afectează în mod negativ eficiența sistemului judiciar. Nu s-au înregistrat progrese semnificative în ceea ce privește urmărirea penală a cazurilor de corupție la nivel înalt și a cauzelor penale care așteaptă de multă vreme să fie soluționate. S-a pronunțat un verdict cu privire la doi oligarhi fugari. Din cauza lipsei cvorumului în CSM, în ultimii 3 ani nu au fost numiți noi judecători. Cu toate acestea, în urma numirii în cadrul CSM a trei membri care nu sunt judecători și a patru membri care sunt judecători în martie și, respectiv, în aprilie 2023, CSM și-a restabilit cvorumul și a făcut noi numiri în cadrul sistemului judiciar, inclusiv în noi grade. Noua hartă judiciară, care ar trebui să reformeze sistemul de tribunale, trebuie finalizată.

Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește **combaterea corupției**. S-au înregistrat unele progrese, care trebuie susținute pentru a elimina numeroasele blocaje rămase care împiedică procesele de reformă. Legislația a fost modificată de Parlament în iulie 2023 pentru a clarifica mandatul Centrului Național Anticorupție și al Parchetului Anticorupție. Noua legislație privind procesele *in absentia*, care a intrat în vigoare în iulie 2022, a fost utilizată pentru a finaliza o sentință într-un dosar împotriva a doi oligarhi binecunoscuți. Bilanțul condamnărilor pentru infracțiuni de corupție la nivel înalt a crescut ușor. Amendamentele la legea privind avertizorii de integritate au fost adoptate de Parlament în iunie 2023.

Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește punerea în aplicare a *acquis*-ului UE privind **combaterea criminalității organizate**. S-au înregistrat unele progrese, inclusiv în ceea ce privește combaterea criminalității financiare și recuperarea activelor. Au fost confiscate bunuri aparținând unui număr de trei oligarhi importanți. Programul național de recuperare a activelor pentru perioada 2023-2027 și planul de acțiune aferent au fost adoptate în decembrie 2022 și sunt în prezent în curs de punere în aplicare. Este necesar să se continue progresele satisfăcătoare în ceea ce privește sechestrarea și confiscarea activelor legate de criminalitatea organizată. Cooperarea cu statele membre ale UE, cu Agenția Europeană pentru Poliția de Frontieră și Garda de Coastă (Frontex), cu Europol și cu Agenția UE pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii (CEPOL) a fost extinsă, sub îndrumarea Centrului de sprijin UE-Republica Moldova pentru securitate internă și gestionarea frontierelor. Republica Moldova a semnat un acord privind statutul cu Frontex. Republica Moldova și-a asumat în mod repetat angajamente și a făcut progrese în ceea ce privește combaterea traficului de arme, a traficului de droguri, a traficului de persoane și a introducerii ilegale de migranți. În decembrie 2022, a adoptat o nouă strategie sectorială de dezvoltare privind prevenirea și combaterea criminalității organizate pentru perioada 2022-2025, pentru a sprijini punerea în aplicare a strategiei integrate în domeniul afacerilor interne (2022-2030), care a fost adoptată în septembrie 2022, și a numit un punct focal național privind armele de foc. În martie 2023, această țară și-a revizuit, de asemenea, legea privind regimul armelor și munițiilor pentru uz civil, cu scopul de a o alinia la *acquis*-ul UE.

Legislația Republicii Moldova privind combaterea terorismului este, în general, aliniată la *acquis*-ul UE și la dreptul internațional aplicabil. Programul național de consolidare și realizare a măsurilor de protecție antiteroristă pentru obiectivele de infrastructură critică pentru perioada 2022-2026 și planul de acțiune pentru punerea sa în aplicare au fost adoptate în octombrie 2022. În aprilie 2023, această țară a adoptat o legislație pentru prevenirea și combaterea finanțării terorismului.

Cadrul legislativ și instituțional privind **drepturile fundamentale** este în mare măsură instituit, iar guvernul și-a asumat un angajament clar de a-și îndeplini obligațiile internaționale privind drepturile omului. Au fost luate mai multe măsuri pentru punerea în aplicare a Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. În special, guvernul a consolidat mandatul Consiliului pentru egalitate și al Avocatului Poporului și a adoptat programe privind consolidarea egalității de gen și sprijinirea romilor. Persoanele care aparțin minorităților, persoanele cu handicap, persoanele lesbiene, gay, bisexuale, transgen, intersexuale și queer (LGBTIQ) și romii, în special, se confruntă în continuare cu discriminarea, inclusiv pe piața forței de muncă. Condițiile de detenție din închisori depășesc capacitatea prevăzută și trebuie

îmbunătățite. Problemele legate de supraaglomerare, de accesul inadecvat la îngrijiri medicale și de lipsa raportării sau a investigării unor potențiale rele tratamente și violențe rămân în mare măsură neabordate.

Republica Moldova are un peisaj mediatic pluralist și are un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește **libertatea de exprimare**. Această țară a înregistrat unele progrese în cursul perioadei de raportare, în special în ceea ce privește concentrarea proprietății asupra mass-mediei. Legislația conține dispoziții menite să prevină concentrarea mass-mediei și să asigure transparența proprietății asupra mass-mediei. Consiliul Audiovizualului trebuie să își intensifice eforturile de punere în aplicare a acestor norme. Pentru a asigura respectarea Legii europene privind libertatea mass-mediei, Codul serviciilor mass-media audiovizuale trebuie să abordeze opiniile politice părtinitoare din mass-media de stat. Guvernul ia măsuri pentru a combate dezinformarea în mass-media, care rămâne o provocare, în special dezinformarea răspândită online. În încercarea de a limita dezinformarea rusă, în decembrie 2022, Comisia pentru situații excepționale a dispus suspendarea a șase posturi de televiziune care redifuzează conținut din Rusia; decizia a fost contestată în instanță. În 2022 au fost raportate mai multe tentative de intimidare și hărțuire a jurnaliștilor, în principal în Găgăuzia.

În ceea ce privește relațiile de **bună vecinătate și cooperarea regională**, Republica Moldova menține un dialog bun și participă activ la diverse platforme de cooperare regională. Printre acestea se numără Inițiativa Central Europeană (ICE), Organizația Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN), Organizația pentru Democrație și Dezvoltare Economică (GUAM), Procesul de Cooperare în Europa de Sud-Est (SEECP) și Consiliul de Cooperare Regională (CCR). Această țară contribuie, de asemenea, la punerea în aplicare a Acordului central european de comerț liber (CEFTA). Republica Moldova a asigurat funcția de președinte al GUAM în 2022 și al OCEMN în a doua jumătate a anului 2022 și a preluat președinția ICE în ianuarie 2023.

În ceea ce privește **criteriile economice**, Moldova se află între un stadiu incipient și un anumit nivel de pregătire pentru instituirea unei economii de piață funcționale. Autoritățile și-au menținut angajamentul de a urmări stabilitatea macroeconomică și reformele economice într-un mediu economic și social dificil, cauzat de invazia pe scară largă a Ucrainei, țară vecină, de către Rusia. În ultimul deceniu, Republica Moldova a fost în măsură să susțină o creștere economică de aproximativ 3,1 % pe an, în medie, în contextul pandemiei și al altor dificultăți economice. Finanțele publice au fost stabile, cu un deficit scăzut (aproximativ 1,5 % din PIB în medie în perioada 2014-2019) și un nivel relativ scăzut al datoriei. Banca Națională a Republicii Moldova a reușit, în general, să mențină inflația în intervalul țintă stabilit la 5 % (+/- 1,5 puncte procentuale). După o redresare puternică în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19, creșterea a scăzut brusc în 2022 din cauza crizei energetice și a unei secete grave care a dus la scăderea drastică a producției din agricultură și din industriile conexe. Inflația ridicată, cauzată de creșterea prețurilor la energie și alimente, a dus la o scădere a veniturilor disponibile și a consumului gospodăriilor, iar incertitudinile legate de război au contribuit la scăderea investițiilor. Pe plan extern, deficitul de cont curent, deja ridicat, s-a accentuat și mai mult, reflectând baza de export slabă și productivitatea scăzută. Ca urmare a recesiunii profunde și a creșterii cheltuielilor sociale pentru a atenua șocul asupra prețurilor la energie, deficitul bugetar s-a accentuat în 2022 și se preconizează că va rămâne la un nivel comparabil în 2023. Datoria publică rămâne scăzută și este extinsă în mare măsură în condiții preferențiale.

Statul are în continuare o influență considerabilă asupra principalelor sectoare economice, inclusiv telecomunicațiile, energia și transporturile, precum și asupra stabilirii prețurilor. Autoritățile efectuează o examinare cuprinzătoare a întreprinderilor de stat, dintre care unele înregistrează pierderi, pentru a le restructura și privatiza. În același timp, ele depun eforturi pentru a îmbunătăți guvernanta corporativă și responsabilitatea în acest sector. În ciuda recesiunii economice, sectorul financiar rămâne stabil, ceea ce reflectă impactul reformelor anterioare și adoptarea rapidă de măsuri de reglementare pentru a limita creșterea rapidă a împrumuturilor acordate gospodăriilor. Piața forței de muncă s-a redresat în urma pandemiei și a fost relativ solidă în 2022, însă continuă să se caracterizeze printr-o rată de participare foarte scăzută, care este legată de ponderea ridicată a persoanelor care lucrează în străinătate sau care doresc să lucreze doar în străinătate.

Republica Moldova se află între un stadiu incipient și un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește capacitatea de a face față presiunii concurențiale și forțelor pieței din UE. În pofida investițiilor importante din educație, rezultatele rămân cu mult sub cele din UE. Acest lucru contribuie la persistența neconcordanței dintre nivelul de competențe al forței de muncă și cerințele angajatorilor, care este unul din principalele obstacole cu care se confruntă întreprinderile. Investițiile în cercetare și dezvoltare rămân scăzute și s-au diminuat, în pofida strategiei guvernului de a le spori. Infrastructura fizică a Republicii Moldova rămâne subdezvoltată, parțial din cauza lipsei de investiții guvernamentale. Stocul de investiții străine directe este, de asemenea, scăzut, reflectând deficiențele mediului de afaceri și problemele persistente legate de corupție și de protecția drepturilor de proprietate. Digitalizarea a rămas în urmă: puțin peste două treimi din gospodării sunt conectate la internet, iar aproximativ 40 % din serviciile guvernamentale pentru întreprinderi sunt

disponibile online. Economia Republicii Moldova depinde în continuare în mare măsură de sectorul agricol și există un decalaj semnificativ în materie de productivitate în comparație cu UE. Republica Moldova este o economie relativ deschisă și este strâns integrată cu cea a UE.

În ceea ce privește capacitatea sa de a-și asuma obligațiile legate de aderarea la UE, această țară continuă eforturile de a se alinia la *acquis*-ul UE în multe domenii. Republica Moldova se află în primele etape de pregătire în ceea ce privește libera circulație a lucrătorilor **în domeniile incluse în clusterul 2 „piață internă”**. În ceea ce privește dreptul societăților comerciale, Republica Moldova se află între stadiul incipient și un anumit nivel de pregătire. S-a atins un anumit nivel de pregătire în celelalte domenii din cadrul acestui cluster: dreptul de stabilire și libertatea de a presta servicii, libera circulație a mărfurilor, dreptul proprietății intelectuale, serviciile financiare, politica în domeniul concurenței și protecția consumatorilor și a sănătății. În cursul perioadei de raportare, s-au înregistrat progrese care pot fi considerate ca fiind undeva între limitate și modeste în aceste domenii și progrese satisfăcătoare în domeniul serviciilor financiare. De asemenea, s-au înregistrat unele progrese în ceea ce privește libera circulație a capitalurilor.

Republica Moldova a atins un nivel relativ moderat de pregătire în domeniile incluse în **clusterul 3 „competitivitate și o creștere favorabilă incluziunii”**. Această țară a înregistrat unele progrese în ceea ce privește politica economică și monetară, politica privind întreprinderile și industria, știința și cercetarea, educația și cultura. A fost atins un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește transformarea digitală, mass-media și fiscalitatea, domeniu în care s-au înregistrat, de asemenea, progrese satisfăcătoare. Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în ceea ce privește politica socială și ocuparea forței de muncă, domeniu în care s-au înregistrat unele progrese. În ceea ce privește uniunea vamală, Republica Moldova se situează între un anumit nivel și un nivel moderat de pregătire, realizând în același timp unele progrese în cursul perioadei de raportare.

În ceea ce privește **clusterul 4 „Agenda verde și conectivitatea durabilă”**, Republica Moldova se află într-un stadiu incipient de pregătire în domeniul mediului și al schimbărilor climatice. Țara a înregistrat unele progrese în perioada de raportare prin adoptarea legislației transversale în domeniul mediului și prin punerea în aplicare a legislației privind protecția naturii și emisiile industriale. Republica Moldova a atins un anumit nivel de pregătire în domeniul transporturilor și al rețelelor transeuropene, inclusiv în ceea ce privește asocierea la mecanismul Conectarea Europei și statutul de observator în cadrul Comunității transporturilor. În ceea ce privește energia, Republica Moldova a înregistrat progrese satisfăcătoare: Conform raportului anual de punere în aplicare al Comunității Energiei din 2022, țara a înregistrat cea mai mare rată de progres în materie de performanță dintre toate părțile contractante.

Republica Moldova se află, în principal, într-un stadiu incipient de pregătire pentru toate capitolele din **clusterul 5 „Resurse, agricultură și coeziune”**, exceptând siguranța alimentară, politica veterinară și fitosanitară, domenii în care a atins un anumit nivel de pregătire. În ansamblu, în perioada de raportare, s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în ceea ce privește siguranța alimentară și politica veterinară și fitosanitară. În celelalte capitole s-au înregistrat progrese modeste sau limitate. Sunt necesare eforturi suplimentare în toate aceste domenii.

În ceea ce privește **clusterul 6 „Relații externe”**, Republica Moldova este pregătită într-o măsură moderată în domeniul relațiilor externe, unde a înregistrat unele progrese în cursul perioadei de raportare. În domeniul politicii externe, de securitate și de apărare comune, această țară se află între un nivel moderat și unul bun de pregătire. În acest domeniu s-au înregistrat progrese satisfăcătoare în cursul perioadei de raportare. Alinierea Republicii Moldova la declarațiile făcute de Înalțul Reprezentant în numele UE și la deciziile Consiliului în cadrul politicii externe și de securitate comune (PESC) a UE a fost de 54 % în 2022 și a crescut considerabil, ajungând la 78 % în 2023. În urma războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Republica Moldova s-a aliniat la pozițiile UE în cadrul forurilor internaționale, inclusiv în cadrul Adunării Generale a ONU, al Consiliului pentru Drepturile Omului și al Consiliului Europei. În ceea ce privește **migrația**, de la izbucnirea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, Republica Moldova s-a confruntat cu fluxuri fără precedent de refugiați (cel mai mare număr de refugiați pe cap de locuitor din Europa). Începând cu 31 iulie 2023 și de la invazia pe scară largă a Ucrainei de către Rusia, din cele 792 605 de persoane care au intrat în Republica Moldova prin punctele de frontieră cu Ucraina, 86 363 de cetățeni ucraineni și 7 624 de resortisanți ai unor țări terțe au rămas pe teritoriul său. Începând cu 1 martie 2023, guvernul a pus în aplicare un decret prin care se acordă protecție temporară persoanelor strămutate din Ucraina, permițând beneficiarilor să obțină un document de identitate eliberat gratuit pentru o perioadă de 1 an. În urma aflului fără precedent de persoane care fug din Ucraina, care a pus sub presiune capacitatea deja limitată a Republicii Moldova, autoritățile și-au menținut eforturile și au mobilizat resurse pentru a oferi asistență umanitară imediată, așa cum se prevede într-o stare de urgență.

Date importante

3 martie 2022: Republica Moldova își depune cererea de aderare la UE

17 iunie 2022: Comisia Europeană își prezintă [avizul](#) privind cererea Republicii Moldova de aderare la UE. Comisia îi recomandă Consiliului să-i acorde Republicii Moldova statutul de țară candidată, cu condiția de a fi luate 9 măsuri.

23 iunie 2022: Consiliul European îi acordă Republicii Moldova [statutul de țară candidată](#).

1 februarie 2023: Comisia Europeană își prezintă raportul analitic, completând avizul Comisiei privind cererea Republicii Moldova de a adera la UE, adoptat la 17 iunie 2022.

Noiembrie 2023: Comisia îi recomandă Consiliului să deschidă negocierile de aderare cu Republica Moldova și va monitoriza progresele înregistrate și respectarea criteriilor în toate domeniile legate de deschiderea negocierilor și îi va înainta Consiliului un raport până în martie 2024.

Informații suplimentare

[Raportul privind Republica Moldova \(2023\)](#)

[Comunicarea din 2023 privind politica de extindere a UE](#)

[Fișă informativă privind pachetul de extindere: Republica Moldova \(2023\)](#)

QANDA/23/5629

Persoane de contact pentru presă:

[Ana PISONERO-HERNANDEZ](#) (+32 2 295 43 20)

[Zoï MULETIER](#) (+32 2 299 43 06)

Întrebări din partea publicului larg: [Europe Direct](#) la numărul de telefon [00 800 67 89 10 11](#) sau prin [email](#)